

Castellano, cojones, España

A algú se li prohibirà avui alguna cosa per expressar-se en català. Prohibicions sense punts a banda en la història, ni punt final; sempre amb punts suspensius encara oberts.

ANTONI
RUBIO

@antonirubio

en aquesta ocasió, el vell professor, qui trenta anys després es lamentaria del feixisme del bàndol “nacional”, sí aconsegueix adeptes. L'any 1924, l'arquitecte Antoni Gaudí és detingut i titllat de “viijo cochino” per parlar en català. L'escriptor Juan Larch amolla en 1927 que obligar a parlar en castellà és fer-nos un favor “com ho és obligar un xiquet curt de vista i revoltós a posar-se unes ulleres”. Encarà caldrà donar les gràcies, doncs. Teodor Llorente explica com en 1938, a Donosti, els valencians exiliats —afectes als sublevats, d'altra banda— són detinguts per parlar en català en converses privades. La guerra, els “arribaspaña”, el jou i les fletxes, Franco, la dictadura... Coses que passen. Sort de la Transició modèlica i la democràcia! L'any 1978 ja es recita el mantra oficial que el català suposa un problema per a obrers i migrants; en 1981, els mitjans de comunicació espanyols alerten que es pretén implantar “la dictadura de la llengua catalana” i que el català, millor a casa. És una democràcia incipient. Cal temps, és clar, per a reformar

Espanya. L'any 2007, però, la Plataforma per la Llengua comença a fer un recull de casos de discriminació lingüística contra el català; és a dir, tres segles després d'Almansa, Patiño i Felip V, 150 anys després de la llei Moyano, més de tres dècades després de la mort de Franco... Aquell any, un jutge obliga una parella de Badalona a casar-se en castellà i una ciutadana d'origen peruà és detinguda per parlar en català pel mòbil dins d'una comissaria. Fins a desembre de 2020, s'acrediten centenars de casos de discriminació lingüística: metges que fan fora pacients per “la manca de respecte” en parlar-los en català, subvencions denegades, treballadors acomiadats, policies que es neguen a tramitar denúncies, examinands a qui es nega el dret a fer la prova, esbroncades en serveis d'atenció al client d'ens públics i empreses privades... L'any de la pandèmia comença amb la policia espanyola instant uns manifestants antifeixistes d'Eivissa a parlar “en español”, a un senyor de Castelló de la Plana no el van atendre a Renfe per demanar-ho en català i una mare de Girona va ser expulsada d'una comissaria per adreçar-se als agents en la llengua pròpia en voler renovar-se el DNI. I després, que si els Països Catalans no tal i qual... Ahà! Som a gener de 2022. De José Patiño, no en resta ni la pols. O sí. A València, foten fora d'un pub una colla d'amigues per demanar taula en català; una metgessa d'Elx es nega a atendre una catalanoparlant que havia estat en contacte amb un cas positiu de coronavirus el dia de Sant Esteve. Avui, i demà, i a l'altre, a Palma, a Barcelona o a Alacant, a algú se li prohibirà alguna cosa per expressar-se en català. Prohibicions sense punts a banda en la història, ni punt final; sempre amb punts suspensius oberts: “castellano, cojones, España”...

Escriptor

Un tal José Patiño, homenet fosc d'ulls caiguts, sotabarba de gripau i perruca casposa, redacta un informe l'any 1715 en què titlla els catalanoparlants de trastornats que “només parlen en la seua llengua nadiua”. Arran de l'escrit de Patiño, Castella pren tres decisions: prohibir els llibres en català, prohibir escriure i parlar en aquest idioma a les escoles i prohibir l'ensenyament del catecisme en la nostra llengua. Parem esment en la repetició compulsiva del mot “prohibir”, ja que serà una constant —un cercle viciós amb forma d'infinít— en aquesta història desgraciada: el tret d'eixida, com qui diu, de l'habitual “háblame en castellano, cojones, que estamos en España”. El Decret de Nova Planta de 1716, inspirat en l'informe de Patiño, prohibeix l'ús del català en l'àmbit de la justícia; ja amb Carles III, el rei que cavalca amb honors a la Puerta del Sol madrilenya, es remarca la prohibició del català a l'escola (1768), als sermons (1769) o als llibres de comptabilitat (1772). A continuació, va el teatre (1801), la documentació eclesiàstica (1828), les escriptures públiques (1862)... i tot de reiteracions en prohibicions anteriors —prohibir sobre prohibir—, sobretot en l'escola, amb la famosa llei Moyano, de meitat del segle XIX. Ja aleshores la propaganda estatal es refereix al català com una “llengua morta” i, alhora, alerta del perill que suposa la seua existència per a la llengua espanyola. “Si l'Estat no imposés el castellà en tot Espanya, els dialectes s'imposarien al castellà”. Ho diu Torquemada? Isabel la Catòlica? Felip V? Primo de Rivera? Franco? No pas. És Miguel de Unamuno, en declaracions arrellegades per la revista *El Ejercito Español*, on també titlla el català de “llengua domèstica per a parlar en casa” i recalca que, als comerços, cal parlar “en espanyol, que és una llengua internacional”. Corre l'any 1907. Sembla que,